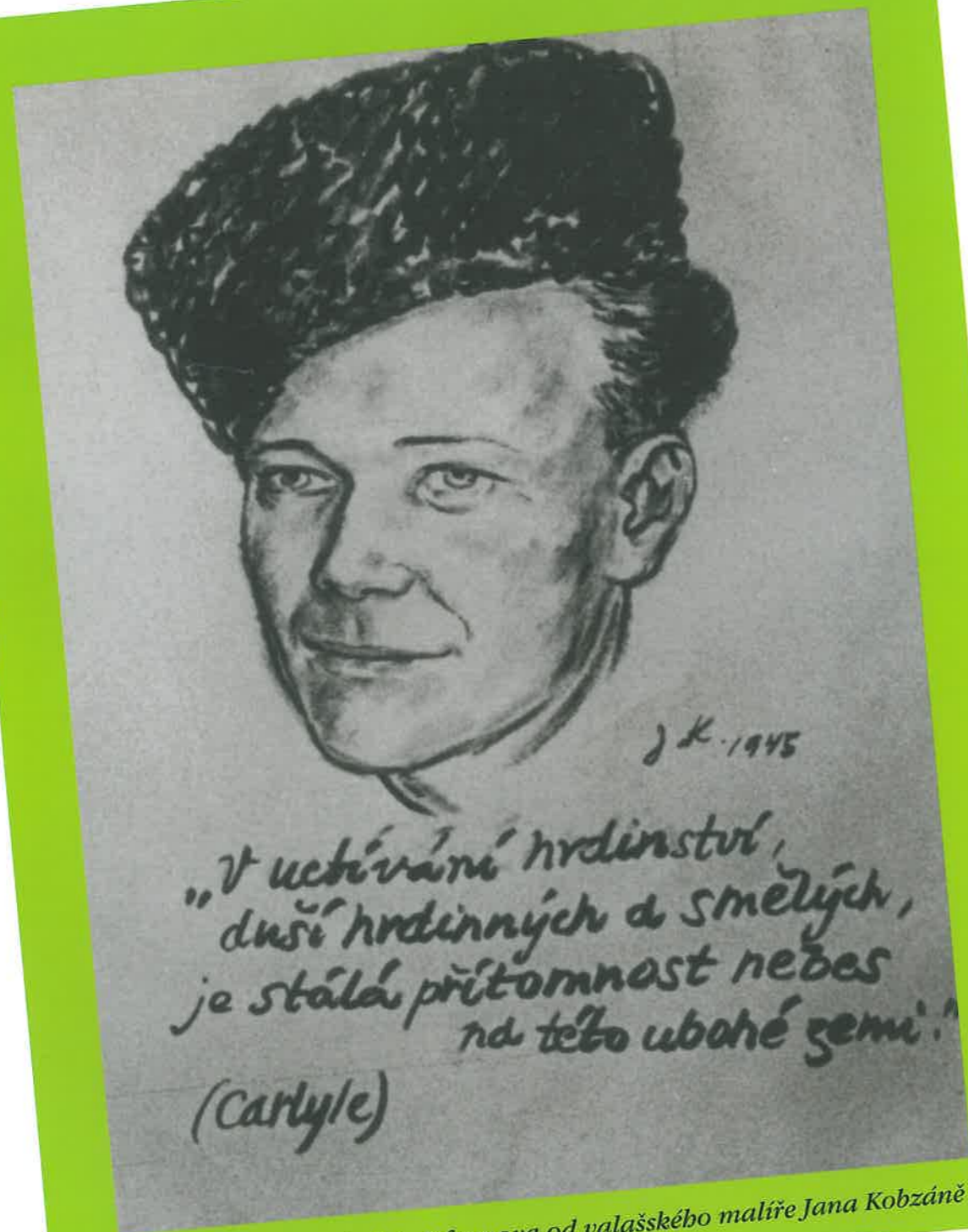

Valaši, nedajme sa!

70. výročí odboje proti fašizmu na Valašsku

Skica partyzána Nikolaje Jefremova od valašského malíře Jana Kobzáně

Použité podklady

Publikace:

Radomír Kunc: Clay Eva – Volá Londýn

Marie Hrošová: Na každém kroku boj*

Jiří Kohutka, Josef Košťál: Josef Sousedík – Moravský Edison

Richard Pavlík: Vsetínsko v boji za svobodu

Miroslav Neumann: Kronika žhavých dnů – historie TVCO

Archiv OV ČSBS Vsetín:

Jan Smutek: Odboj Valašska na nacistická persekuce bývalého okresu Vsetín

Antonín Macháň, Antonín Kašík: Protifašistický odboj ve Valašském Meziříčí (rok 1945)

Ing. Vratislav Mísař: Vzpomínky účastníků odboje z let 1970-1971

Materiály jsou majetkem OV ČSBS Vsetín a nejedná se o zveřejněné publikace.

Soukromé archivy: Archiv Danuše Sousedíkové

Archiv Ing. Blanky Andělové

Fotografie:

Majetek OV ČSBS Vsetín a historické skupiny 1. čs. PBJŽ

Pozn: Publikaci „Na každém kroku boj“ od autorky Mgr. Marie Hrošové je možno získat na okresním výboru ČSBS Vsetín, adresa: Smetanova 1484, 755 01 Vsetín, email: hs1cspbz@email.cz.

PROGRAM
CEZHRANIČNEJ
SPOLUPRÁCE
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLOČNE BEZ HRANÍC

Liptál

V květnu 1942 založili bývalí legionáři Václav Švehla, účastník Kotorské vzpoury, a Jaroslav Daňa st. partyzánskou skupinu Comandos. Do činnosti skupiny se zapojily rodiny Daňova, Švehlova, Kubáňova a další. V chatě na Kopřivné tiskli letáky, shromažďovali zbraně, ukrývali sovětské zajatce a pomáhali jim v přechodu na Slovensko.

V červenci 1943 přišli do Liptálu uprchlí sovětští zajatci Zachar Sirotin, German Piščuchin a I. P. Stěpanov. Skupina Comandos je ukryla v bunkru nad Švehlovou hájenkou v blízkosti Vartovny.

Jaroslav Daňa ml., člen Comandos, vynášel ze Zbrojovky střelivo. Byl přistižen a musel zůstat v ilegality. Účastnil se všech odbojových akcí – přepadů německých hlídek, přerušování telefonického a elektrického vedení i získávání zásob pro ukryté zajatce.

Počátkem roku 1944 bylo nad Liptálem sestřeleno americké letadlo a členové Comandos ukořistili těžký kulomet. Předali ho po dohodě D. B. Murzinovi.

Rok 1944 probíhal ve znamení zvýšeného pohybu lidí, snažících se přejít hranice na pomoc Slovenskému národnímu povstání. Po protipartyzánské akci Teřev na Rožnovsku, se na Vsetínsku začali objevovat jednotliví partyzáni hlásící se k partyzánskému oddílu Jana Žižky a jeho činnost se začala obnovovat. Události nabraly spád po příchodu D. B. Murzina velitele partyzánské oddílu Jana Žižky.

O Vánocích byla v oblasti Kopřivné vysazena skupina LUČ a její člen komisař Bronislav Ivanovič Bašinskij se dostal do přestřelky. Těžce zraněný se s pomocí Štěpána Vítka ze Štěpkové dostal do chaty Daňových. Členům Comandos se zraněného Bašinského podařilo ukryt před razií německých hlídek a odvahou mladé Anežky Daňové, sestry Jaroslava Dani ml., odvést pozornost Němců. Zdravotní stav zraněného se však zhoršoval a členové skupiny riskovali jeho převoz do Zlína. Bašinskij cestou zemřel a oni opět riskovali při převozu mrtvého zpět do Liptálu.

Barbořákova hájenka na liptálských pasekách - místo ukrytí partyzánů z oddílu Viktora Ševcova - Grekovského

Partyzánský bunkr pod Vartovnou v blízkosti Švehlovy hájenky, sídla skupiny Comandos. V bunkru se od konce roku 1943 ukrývala část skupiny Viktora Ševcova - Grekovského pod velením Vasilije Čičerina

Pomník Jaroslava Dani

Jaroslava byl vydán zatykač i na bratra Vladislava a sestru Anežku. Anežka byla zatčena a dopravena do Kaunicových kolejí a její rodiče byli trvale hlídáni. Anežka přežila, ale následky prožitého utrpení si nesla celý život. Vladimír Daňa odešel do ilegality a v řadách 1.čs.partyzánské brigády Jana Žižky se dočkal osvobození.

Pohřbili jej v blízkosti místa seskoku.

Dne 10. ledna 1945 se připravoval Jaroslav Daňa ml. se skupinou Comandos na záchranu zraněného partyzána z vizovické nemocnice. Na cestě v Liptále – Háji byl při přestřelce s německou hlídkou Jaroslav Daňa ml. zraněn. Chtěl se ukryt pod břehem potoka, ale prozradily jej krvavé stopy ve sněhu. Byl zajat a dopraven do vsetínské nemocnice. Setkal se tam se stejně zraněným partyzánem Robertem Malinou z Prostřední Bečvy. Oba s nohama v sádře byli převezeni do Kaunicových kolejí v Brně, kde po krutých výsleších byli oba odsouzeni k trestu smrti. Otřesný přístup nacistů ukazuje dopis Roberta Maliny, který přežil. Odsouzencům bylo stanoveno, že na popraviště musí dojít bez pomoci, datum poprav bylo tedy stanoveno podle data sejmutí sádry. Jaroslav Daňa ml. byl zbaven sádry 2. března 1945 a ještě tentýž den popraven. Robert Malina měl termín sejmutí sádry a tedy i popravu dne 27. dubna 1945, avšak den předtím byli v důsledku bombardování Brna vězni evakuováni a Malina přežil. Po zatčení

Leskovec, Juříčkův mlýn

V údolí u Machálek v Leskovci stál mlýn manželů Jana a Františky Juříčkových. Útočiště zde našli nemocní partyzáni Kosta Kalabalin a Oldřich Kaniok.

Podle svědectví Jana Juříčky, stavebního dělníka, který se podílel na stavbě bunkru ve mlýně, rozhodl o výstavbě Josef Sousedík za účasti konfidenta Františka Bednáře alias Malého Franty.

Bunkr měl sloužit jako sídlo štábu Sousedíkovy organizace při vypuknutí moravského povstání. Josef Sousedík zde ukryl svůj osobní archiv, vynálezy a návrhy patentů, které ukrýval před Němci, uniformu legionáře, doklady a schéma jeho organizace. Zajišťoval také stavební materiál a financoval výstavbu. Malý Franta byl při výstavbě často přítomen a zajišťoval dodávky potravin. O výstavbě byl informován též strážmistr Rudolf Gurecký ze Vsetína.

Stavební dělník Jan Juříčka znal Františka Bednáře delší dobu ze svého působení na stavbách severní Moravy. Poprvé se setkali v Karpetné, kde František Bednář jako ředitel školy požádal o odstranění závad na střeše školy. Od té doby byli v trvalém styku.

Před Vánocemi v prosinci 1944 byl Bednář zatčen a udal poté gestapu Sousedíkovu organizaci. Sousedík byl 15. prosince 1944 zatčen a usmrcen. V lednu 1945 byl ještě vyzděn komín a postavena kamna v přední místnosti, aby se dalo v bunkru topit, ale situace kolem zatčení Františka Bednáře a Josefa Sousedíka nedovolila z bezpečnostních důvodů bunkru využít. Protože se zdálo, že se situace uklidnila, byl bunkr otevřen pro potřeby partyzánů z oddílu Jana Žižky.

18. února 1945 ukrýval Pavel Řezníček v Senince zraněného D. B. Murzina. Při pobytu byli varováni před německou razií a tak bratr Pavla Řezníčka Josef z Valašské Polanky převedl Murzina do bunkru v Juříčkově mlýně. Asistovali mu Vasil Nastěnko a ošetřovatelka Naďa

a v lednu 1945. Poslední členové Sousedíkovy organizace byli odvedeni v únoru 1945. Zbylí členové Sousedíkovy organizace, se připojili k partyzánskému oddílu pod velením D. B. Murzina, který přežil tragédii pod Čertovým mlýnem, přešel do prostoru Hošťálkové a v období od ledna do května 1945 vybudoval partyzánskou brigádu Jana Žižky o počtu 1200 členů.

1. čs. partyzánská brigáda Jana Žižky

1. čs. partyzánská brigáda Jana Žižky byla největším bojovým uskupením působícím na území protektorátu. S její existencí je spjata řada událostí, kterými se výrazně odlišuje od ostatních partyzánských jednotek. Tragické události spojené s přechodem na Moravu, vojenské napadení ve Štiavniku, zrada, zranění obou velitelů u Čertova mlýna, smrt Jána Ušiaka u Čeladné, akce Tetřev, tragická smrt dvou radistů, ztráta vysílačky a živelný přesun do nového bojového prostoru v okolí Vsetína představují obraz osudových událostí podle vzpomínek a hlášení přímých účastníků.

Dajan Bajanovič Murzin byl velitelem partyzánského oddílu Jana Žižky (před zformováním brigády). V době očekávání příchodů zbylých skupin partyzánského oddílu při pobytu na Kněhyni, učinil rozhodnutí, které se později projevilo jako klíčové pro další osudy oddílu. Vyslal na Vsetínsko dvě skupiny pod vedením I. P. Stěpanova a Viktora Ševcova – Grekovského.

Souběžně s bytem Murzinova oddílu byla v prostoru Kněhyně vysazena západní skupina Wolfram s velitelem Josefem Otiskem, která při seskoku přišla o radistu i vysílačku. Jejím úkolem, stejně jako úkolem Murzina, bylo organizování odboje a tak se oba velitelé domluvili na spolupráci. Otisk předal Murzinovi 100 000,- říšských marek a Murzin přislíbil odeslání diagramu přes Kyjev do Londýna o osudu Wolframu a požadavku na novou vysílačku. Murzin též převedl ze svého oddílu několik partyzánů k Wolframu. Mezi nimi byl i pozdější konfident Stanislav Kotačka.

Stanislav Kotačka po přechodu do oddílu Wolframu zavraždil jeho člena Josefa Iberského kvůli penězům, a poté zběhl. Byl zatčen gestapem a začal udávat. V tu dobu se Murzin se skupinou asi 30 mužů nacházel na Trojačce. V ranních hodinách 22. října 1944 vedl zrádce Kotačka 300 německých vojáků k Murzinově skupině, avšak ve stejnou dobu se vracela z akce partyzánská skupina Stanislava Kozy a zahájila palbu Němcům do zad. Protipartyzánské komando mělo několik zraněných a bylo zcela dezorientováno. Murzinově skupině se podařilo uniknout, ale veškeré zásoby jídla a munice byly ztraceny. Největší tragédií bylo zatčení Josefa Faldyny, Františka Kubaly a Karla Kunečky – hajných a majitelů chat. Všichni byli pro výstrahu veřejně pověšeni 9. listopadu 1944 v Kunovicích.

Partyzáni ztratili základnu a blížící se zima byla velkou hrozbou pro přežití. Ubytování v loveckých chatách bylo kvůli nepřetržitému prohledávání nemožné. Opět pomohli partyzánům lesníci, kteří vybudovali ve svahu Čertova mlýna v Kněhyni lesní bunkr.

Místem setkávání a schůzí štábu partyzánského oddílu se stala chata Klubu českých turistů na Martiňáku provozovaná rodinou Kubánovou. Zde byly uskladněny zásoby potravin, léků a zimního oblečení. O skutečném sídle štábu pod Čertovým mlýnem vědělo velmi málo osob.

Gestapu se dařilo získávat ve spolupráci s konfidenty poznatky o přítomnosti partyzánů. Za pomoci konfidenta Jana Dvořáka vymysleli plán na vylákání velitelů, který byl postaven na fingované schůzce s údajnými představiteli ilegální komunistické strany. Velitelé partyzánského oddílu Ján Ušiak s D. B. Murzinem neznali situaci komunistů v protektorátu, ani skutečný stav činnosti KSČ, pro ně byli komunisté důvěryhodní. Setkání bylo stanovené na 2. listopadu 1944

nedaleko štábního bunkru pod Čertovým mlýnem. Prostředníkem byl partyzán/konfident Jan Dvořák, kterému Ján Ušiak důvěřoval. Setkání probíhalo v režii gestapa, zasáhla však náhoda. K místu setkání se neplánovaně přiblížila neinformovaná německá hlídka z Holešova. Při zjištění výskytu velké skupiny bez výzvy zahájila palbu. Fingování komunisté se rozutekli a partyzáni zahájili ústup. Ušiak utrpěl průstřel obou rukou a Murzin byl raněn do nohy. Ušiakovi se podařilo dojet na Martiňák, ukryl se v domku u Macurů a odtud ho ještě v noci převezl Oldřich Machandr do domu svých rodičů v Čeladné. Zdravotní stav Ušiaka se prudce zhoršil a vyžadoval odborné ošetření, ale Čeladnou však pročešávalo protipartyzánské komando. Ušiak z okna pokoje uviděl blížící se komando a věrný partyzánské přísaze se 3. listopadu 1944 vlastní zbraní zastřelil.

Murzinovi se podařilo při přestřelce ukryt a v noci se dostal k hajnému Křenouskému a blízkému stavení Tkáčových. Hrozící nebezpečí prozrazení nedovolilo poskytnout zraněnému Murzinovi úkryt v domě. Zachránci mu vykopali malý bunkr, kde poloseděl přikryt větvemi. Zraněná noha mu otékala a pro neustálý pohyb německých hlídek se k němu nemohli déle než tři dny vrátit. Murzin si sám pomocí štěpu skla vyřezal z nohy kulku. V úkrytu zůstal téměř 14 dnů.

Zbytek partyzánů se po přestřelce vrátili ke štábnímu bunkru. O zranění velitelů zástupce velitele Ondrej Melek věděl, neznal však místo jejich pobytu. Bylo nutné okamžitě jednat. O. Melek sestavil skupinu 12 mužů a obou radistů s vysílačkou a rozhodl o jejich přesunu do prostoru Vsetína, kde již byli dříve vysláni I. P. Stěpanov, Viktor Ševcov – Grekovský a další. Ostatním partyzánům nařídil okamžitě opustit bunkr. Partyzáni byli unaveni a také věřili v návrat velitelů. Chtěli bunkr opustit ráno 3. listopadu, když je napadla německá jednotka. Po náhlém přepadení zůstalo několik mrtvých. Zajatý byl též Stanislav Koza, velitel rozvědky oddílu Jana Žižky, později popravený v Kaunicových kolejích. Počet zajatých není známý.

K. H. Frank vyhlásil stanné právo v prostoru Beskyd a rozkaz k veřejným popravám. Během 14 dnů bylo popraveno na veřejných místech 58 odbojářů. K vyčištění prostoru od partyzánů se intenzivně připravovaly protipartyzánské jednotky, policisté, celníci. Akce dostala název TETŘEV.

Partyzán Pavel Kudelja byl vyslán D. B. Murzinem na Vsetínsko již koncem října s rozkazem, aby se partyzáni přesunuli na Martiňák. O událostech na Trojačce a pod Čertovým mlýnem nikdo z partyzánů nevěděl. Sedmnáct partyzánů s velitelem Zacharem Sirotinem, Pavlem Kudeljou, Germanem Piščuchinem a dalšími se vydalo na cestu, na které mohli postupovat pouze v noci. Dostali se na Martiňák, kde se dozvěděli o obklíčení štábu a poté se dostali do přestřelky. O zahájení akce Tetřev nic nevěděli. Na Kladnaté dne 17. listopadu 1944 si chtěli odpočinout v domku Tkáčových a ukryli se na půdě v seně. Stavení přepadla německá hlídka, některým se podařilo uniknout a zastřeleni byli Zachar Sirotin, Pavel Kudelja a další 2 partyzáni. Stavení bylo zapáleno a mrtví vhozeni do ohně. Manželé Tkáčovi byli zatčeni. Ve Frenštátě paní Kamila Tkáčová nevydržela nelidské zacházení a spáchala sebevraždu.

Akce Tetřev pokračovala. Mnozí pomocníci partyzánů odešli do ilegality. Nad Prostřední Bečvou se v lese Cipková ukryvali partyzáni František Haša, Bedřich Kubiš a Čeněk Divín se ženou Alžbětou. Odpoledne 20. 11. 1944 byli přepadeni německým komandem. František Haša se zastřelil, Divín s Kubišem byli zatčeni a veřejně popraveni. S velkým štěstím se podařilo uniknout Alžbětě Divínové. Zapadla do sněhové závěje a přikryly ji větve stromu. Téhož dne byli zastřeleni partyzáni z členové oddílu Jana Žižky Václav Mašek a Ludvík Wasserbauer. Akce Tetřev skončila 22. listopadu 1944. Celkový počet nasazených vojáků ze strany Němců se blížil 13 000 mužů, kteří bojovali s pouhými několika desítkami nevyzbrojených partyzánů. V jejím průběhu

bylo zastřeleno 8 partyzánů, čtyři byli zajati, dalších 13 osob zatčeno, 58 odbojářů bylo veřejně pověšeno. Partyzáni zastřelili 6 německých vojáků a tři zranili. Skutečnost, že pouhá hrstka partyzánů dokázala vyprovokovat nasazení silných vojenských jednotek, prokázala obavy okupantů z domácího odporu.

Drama ve valašských horách pokračovalo. Nejdůležitější částí partyzánského oddílu Jana Žižky byla skupina Ondreje Meleka s vysílačkou a radisty. Nevěděli sice nic o osudu obou velitelů, ale díky vysílačce měli spojení s Kyjevem. Dosud se Melekovi vždy podařilo radisty bezpečně převést ve Štiavniku, ve Velkých Karlovicích i na Bečvách. Skupina si po odchodu z Čertova mlýna chtěla odpočinout na Santově v Malé Bystrici ve stodole Josefa Štůska. Melek s menší skupinou odešel na průzkum a mezitím odpočívající partyzány objevila německá hlídka. Při přestřelce se vzněla stodola a při pokusu o únik byli radisté Alexandra Timochovová a Vladimír Kolomackij zastřeleni. Vysílačku i zpravodajská hlášení sebrali vojáci SS.

Nacisté byli přesvědčeni o úplné likvidaci odboje v Beskydech a považovali akci Tetřev za velký úspěch.

Odměnění vysílačky vedlo sovětské řídicí centrum k závěru, že partyzánský oddíl podlehl nepříteli. Roztroušené skupinky partyzánů zápasily o přežití. Většina slovenských chlapců se snažila vrátit na území Slovenska a s nimi přecházeli i sověští vojáci s motivem přejít k blížícím se jednotkám Rudé armády. Chlapci z moravského příhraničí se snažili přejít ke Vsetínu, kde místní odbojové skupiny vyvíjely zpravodajskou, organizační a polovojenskou činnost.

Po tragédii v ratibořské pile dne 28. října 1944, smrti Viktora Ševcova – Grekovského, Pavla Pimenova a smrti Jána Ušiaka, začal J. P. Stěpanov organizovat pátrací akce po veliteli Murzinovi. Večer dne 24. listopadu jej v chalupě u Tkáčů našli Emil Muroň a Konstantin Arzamazu. Přes dosud nedoléčené zranění Murzin od Tkáčů odešel. Jeho cesta vedla přes Horní a Prostřední Bečvu na Ostravici – Medvědí do Starých Hamrů. Dále se trasu nepodařilo zmapovat.

8. prosince 1944 se skupina Murzin, Muroň, Arzamazu zastavila v Růžďce u Syptáků, jak ve svých pamětech uvádí A. Bartoňová. Navštívili několik pasekářských usedlostí a nejdéle se zdrželi u Jana Hlinského, kam za Murzinem přišel Ivan Petrovič Stěpanov. Všichni potom odešli do Hošťálkové k pasekáři Jaroslavu Češkovi.

Setkáním D. B. Murzina s I. P. Stěpanovem se začalo partyzánské hnutí stabilizovat. Byl ustaven nový štáb. Velitel D. B. Murzin jmenoval komisařem I. P. Stěpanova, zástupcem velitele Petra Buďka. Náčelníkem štábu se stal Vasil Petrovič Nastěnko a velitelem rozvědky Jurij Vladimirovič Kulikov.

Všichni členové štábu tvořili jádro tzv. lesních partyzánů. Po tragických zkušenostech opustili způsob organizace většího počtu bojovníků, který měl nespílitelné nároky na ubytování, zásobování a rychlé přesuny v případě nebezpečí.

Dalším důvodem pro decentralizaci byla existence místních odbojových skupin, hlásících se k partyzánům. Tato situace se vyostřila zejména v prosinci 1944 rozbitím velké odbojové organizace Josefa Sousedíka ve Vsetíně.

Syntéza jednotlivých skupin pod společné velení a vznik 1. čs. partyzánské brigády Jana Žižky je spojeno s datem 6. ledna 1945, kdy pomocí vysílačky skupiny LUČ, poslal D. B. Murzin hlášení o smrti Jána Ušiaka a radistů, vzniku brigády a žádal vybavení, vysílačku a radisty.

Počet členů brigády se rozrůstal zejména o tzv. městské partyzány, kteří běžně chodili do práce, bydleli doma a pro brigádu plnili úkoly zásobovací, zpravodajské, případně se účastnili destruktivních akcí. Do řad lesních partyzánů byli přijímáni pouze lidé, kterým hrozilo zatčení. V měsících prosinci a lednu se partyzáni zaměřili především na zásobovací akce a zpravodajskou činnost.

Konec ledna 1945 se už brigáda využívala k bojovým a diverzním akcím. Aktivita 1. čs. partyzánské brigády Jana Žižky ukázala, že se nejen nepodařilo odboj zlikvidovat, ale že jsou akce partyzánů nebezpečnější. Jejich terčem se stále častěji stávaly objekty nezbytné pro chod válečné mašinerie. Partyzáni přišli z obrany do ofenzivy, množily se úlohy na železniční cestě, elektrická a telefonní vedení, promyšlené sabotáže. Na východní Moravu se začaly přesouvat části ustupující maďarské u německé armády. Časté přepady těchto oddílů výrazně pomohly ve vyzbrojení brigády. Situace byla tak závažná, že K. H. Frank odeslal 23. února 1945 německé generalitě dálnopisy, v nichž žádá o nápravu a stěžuje si na morálku maďarských vojáků. Činnost brigády se rozrostla až na střední Moravu.

Problémem byla stále chybějící vysílačka. Brigáda navázala spojení s Tajnou vojenskou a civilní organizací (TVCO) v Holešově a s paravýsadkem Clay – Eva. Tato spolupráce byla důležitá zejména ve zpravodajské oblasti týkající se pohybu nepřátelských jednotek, připravovaných akcí a zpráv o výrobě ve Zbrojovce Vsetín a Jablůnka.

Koncem března 1945 už byly partyzánské akce tak časté, že se okupační oddíly odvažovaly k přesunu pouze ve větších skupinách. Ve valašských horách se objevila upozornění na „bandity“. Hlášení o akcích přicházela na úřední místa každý den a z několika míst najednou.

Pomoc partyzánům poskytovalo velké množství lidí. Peníze, věnované Murzinovi skupinou Wolfram, pomohly oddílu při zásobování v říjnu 1944. Na úrovni štábu se vedlo účetnictví, vydané peníze musely být doloženy a jejich využití hlášeno.

Významnou finanční pomoc poskytoval Josef Sousedík a po jeho zatčení Sousedíkův bratr František. Na jaře 1945 se mezi dárce zařadilo vedení Baťových závodů ve Zlíně. Nároky na ubytování a stravu s počtem partyzánů rostly. Partyzáni navštěvovali známé usedlosti a nezdržovali se na jednom místě dlouho. Hospodáři znali své partyzány a minimalizovalo se nebezpečí konfidentů. Člen štábu Jurij Kulikov prohlásil: „S obrovským rizikem a za velkých obětí pomáhali Valaši partyzánům. Bez váhání můžeme označit za hrdiny dokonce tisíce rolnických rodin, obchodníků a živnostníků, kteří byli doslova očima a ušima partyzánů.“

Blížící se fronta, akce partyzánů a odpor obyvatel Valašska vyvolávaly v německých jednotkách stále větší strach a nestabilitu. Začátek dubna 1945 přinesl Valašsku nesmírné utrpení a skutečnou genocidu.

3. dubna 1945 vtrhli okupanti do Juříčkova mlýna. Ve svém řádění se nezastavili ani před týráním dětí.

19. dubna znovu hoří Ploština a umírají lidé.

23. dubna hoří Prlov a zase umírají mladí lidé – nejmladší oběti bylo sedmáct let.

26. dubna hoří Lažova usedlost na Huslenkách a znovu v plamenech umírají lidé.

2. května 1945, když už byla fronta jen několik kilometrů daleko, hoří Vařákovy paseky. Čtyři zatčení, z nichž dvěma bylo pouhých 20 let, umírají 4. května v Hošťálkové.

Od heydrichiády nezažil protektorát takové běsnění jako Valašsko. Veřejné popravy bez soudu, hořící usedlosti a v nich upalování lidí – civilistů, dokonce přibýlo mnoho dětí do seznamu milionů obětí této hrozné války. Jako nemá mementa připomínající pomníčky na valašských horách zvrácenou tvář nacismu.

Poválečné hlášení o počtu partyzánů udává, že v brigádě bojovalo 1533 osob, z nichž 304 zahynulo. V květnu 1945 bylo registrováno ve Vizovicích 1229 členů, z toho 927 byli občané Československa, 257 sovětských občanů a 46 partyzánů jiných států (Jugoslávci, Belgičané, Angličané, Maďaři, Rumuni i Němci a Rakušané). Když k tomuto počtu přidáme partyzánské spojky a spolupracující občany i celé odbojové organizace, bojovalo proti okupantům několik tisíc osob.